

любові різноманітні: братня любов, материнська, еротична, любов до себе, любов до Бога. Любов-це співпраця, свідоме пристосування до потреб іншої людини для досягнення тотожності- взаємності.

Навіть останнє, що начебто в нас залишилося не має конкретного розуміння, не має точного означення, раціонального усвідомлення. «Проаналізувавши природу любові можна з'ясувати, що сьогодні вона переважно відсутня – і звинуватити в цьому слід соціальні умови. Віра в любов, що є можливою не тільки, як винятково індивідуальне, а й соціальне явище,- це раціональна віра, яка ґрунтується на проникненні у саму суть людської природи» [1, с.188]. Так, любов – це вміння віддавати і отримувати. Це коли всі об'єкти любові здійснюють «особливу» діяльність- стають одним цілим завдяки тому, що безкорисливо одне-одному віддають. Наприклад, біологічним взірцем цього може виступити симбіотичний зв'язок матері і дитини. Вони потребують одне-одного (як і з фізіологічної так і з психологічної точки зору). І такий «симбіоз»- необхідність, основний фактор наявності глибинного найвищого почуття-любові. Отож, любов- це, можливо все, що в нас залишилося, все, що ми маємо наразі. Е. Бернс визначає любов як - «найбільш повне і найбільш благородне з усіх відносин і включає в себе найкраще з усіх інших відносин: повага, захоплення, пристрасність, дружбу і інтимність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фромм Е. Мистецтво любові / Пер. з англ. В. І. Кучменко. Харків: «КСД», 2017. –192 с.
2. Соловьев В. Сочинения: в 2 т. / В. Соловьев. – М.: Правда, 1989. – Т. 2: Чтения о богочеловечестве. Философская публицистика. – 735 с.

Шестопалка Н.

Науковий керівник – доц. Валіон. О.П.

ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ АВРААМА ЛІНКОЛЬНА

До сьогодні не припиняються дискусії про історичну роль Авраама Лінкольна у розбудові історії Сполучених Штатів Америки. Постать 16-го президента Америки доволі широко відображена у науковій і художній літературі. Одні дослідники показують його як рятівника американської демократії, визволителя рабів і провідного державного діяча. Але є зовсім протилежна оцінка діяльності Лінкольна. Зокрема, Авраам зображується абсолютно сірим, байдужим політиком, який не зумів зупинити, а навпаки був звинувачений у розпалюванні національної ворожнечі, воєнного конфлікту всередині країни між південними та північними штатами, що забрав життя близько 650 тис. американців.

З огляду на те, що існують дві відмінні точки зору оцінок президента Авраама Лінкольна, надзвичайно важливо подати об'єктивний аналіз внеску діяча в історію Сполучених Штатів Америки, його роль у Громадянській війні 1861–1865 рр.

Зазначимо, що в особистості політика сфокусовані основні риси американської демократії, яка впродовж президентства діяча була зміцнена на тривалу перспективу. У цьому контексті актуальність дослідження посилюється значенням ролі особи в історії, що сприятиме формуванню у сучасного покоління ціннісних засад людини, політика, символа.

Над досліджуваною проблематикою працювали такі науковці як Є. Каултер, М.Сімкінс, К. Ренделл, К. Вудворд, Д. Мак Карделл, А. Єфімов, М.Малкін, А. Блінов, І. Дементьев, Р. Іванов, Г.Куропятник, С.Бурін, Е. Фонер та ін.

Народився Авраам Лінкольн 12 лютого 1809 р.у родині фермерів. З ранніх років він багато займався фізичною працею. Бідність сім'ї не дозволила Авраамові вчитися: у школі він був лише рік. Подальші знання діяч отримав, займаючись самоосвітою. У 9 років Авраам втратив матір, батько вдруге одружився, проте він мав хороші стосунки з мачухою. З дитинства він допомагав родині у полі, працював лісорубом,землеміром,листоношею тощо. У 27 років самостійно вивчив право, здав екзамен і отримав диплом адвоката[1].

У 1846 р. Лінкольн був обраний членом Палати представників Конгресу від партії вігів. У Вашингтоні, не будучи особливо впливовою фігурою, активно виступав проти дій президента Полка в американо-мексиканській війні, вважаючи її невинуватою агресією з боку Сполучених Штатів. Крім того, діяч підтримував вимогу надати виборчі права жінкам [4].

У жовтні 1859 р. на півдні спалахнуло повстання Джона Брауна, який захопив урядовий арсенал, планував підняти повстання рабів на півдні. Загін було заблоковано військами і знищено. Лінкольн засудив дії Брауна як спробу силового вирішення питання щодо рабовласництва. Поміркована позиція у питанні рабства визначила обрання Лінкольна як компромісного кандидата у президенти від Республіканської партії на виборах 1860 року. Особистість Лінкольна асоціювалася у американців із працьовитістю, чесністю, соціальною мобільністю. Виходець із народу, він був людиною, яка “зробила сама себе”. Авраам, якого вже тоді називали Чесний Ейб, зробив правильні висновки зі своїх перших невдалих компаній. Цього разу він вибудував передвиборчу тактику більш грамотно. Слід вказати на цікаву поведінку А. Лінкольна під час передвиборчої кампанії, зокрема, він не лише не здійснював передвиборчих поїздок, але й виступав з промовами,

зберігаючи повне мовчання у всіх важливих проблемах життя країни, надавши ведення агітації іншим республіканським політикам. Протезначну роль у передвиборній кампанії відіграла візуалізація образу кандидата за допомогою фотографій, яких було зроблено безліч. Зрештою, 4 березня 1861 р. відбулася інавгурація нового президента[2].

Однак за місяць до інавгурації Авраама Лінкольна із Союзу вийшли південні рабовласницькі штати. Спочатку – Південна Кароліна, а згодом – Міссісіпі, Флорида, Алабама, Джорджія, Техас і Луїзіана. На початку лютого 1861 р. вони проголосили Конфедеративні Штати Америки, президентом став колишній сенатор і військовий міністр Джефферсон Девіс. Пізніше долучилися до Півдня ще чотири штати: Теннесі, Арканзас, Вірджинія і Північна Кароліна. Прикордонні штати Кентуккі, Міссурі, Делавер і Меріленд, де процвітало рабовласництво, довго вагалися, але все ж залишилися у Союзі. В результаті, 23 штати Союзу протистояли 11 штатам Конфедерації. Створення Конфедерації рабовласницьких штатів Півдня супроводжувалося прийняттям 11 березня 1861 р. Конституції, в якій існувало положення, що оголошувало рабство “природним станом” [2].

Жителі Півдня атакували і захопили форт Самтер. Лінкольн постав перед складним вибором. Зауважимо, що конституція США не допускає “незаконного вторгнення збройних сил на землю будь-якого штату або території, під яким би приводом воно не здійснювалося”. Лише через два дні після захоплення форту, президент Лінкольн оголосив штати Конфедерації у стані заколоту і звернувся до співвітчизників стати на захист. Його заклик підтримали 75 тисяч добровольців. Так почалася кровопролитна Громадянська війна[1].

21 липня 1861 р. відбулася перша велика битва Громадянської війни біля р. Булл-Ран (штат Вірджинія). Армія Союзу зазнала нищівної поразки й відступила. Конгрес Сполучених Штатів прийняв рішення про формування 500-тисячної федеральної армії з добровольців, які були готові підписати трьохрічний контракт.

Практично всі кроки, здійснені у період першого президентства Лінкольна, були у тій чи іншій мірі пов’язані з Громадянською війною. Зокрема, вирішувалося питання про підвищення митних тарифів. Конгрес США прийняв “Закон про тарифи” (Morrill Tariff Act), що підвищив удвічі митні ставки 1857 р. до майже 47% вартості імпортованих продуктів. Але у Лінкольна не було іншого виходу: після фактичного оголошення всього регіону Півдня зоною вільної торгівлі, імпортери Півночі оголосили президенту ультиматум – або на Півдні будуть встановлені митні тарифи, аналогічні тим, які були змушені платити у північних штатах, або ж вони відмовляться сплачувати мита на імпортований товар[5].

22 вересня 1862 р. Лінкольн видав прокламацію, у якій містилося попередження, якщо повсталі штати не повернуться у Союз до 1 січня 1863 р., то всі раби, що знаходяться на їх території, будуть оголошені “вільними навечно”. Штати Конфедерації проігнорували попередження, тому було видано другу прокламацію, яка стосувалася лише окремих регіонів країни, й декларувала звільнення лише рабів, що належать сецесіоністам (так називали прихильників Півдня). Видаючи Прокламацію про звільнення рабів-негрів, Лінкольн розраховував на те що, у лавах армії Півночі будуть воювати тисячі чорношкірих солдат. У січні 1863 р. президент видав ще одну Прокламацію про звільнення негрів, яка ліквідувала рабство у всій країні. Дозвіл неграм служити у федеральній армії зі зброєю в руках надав Громадянській війні для Півночі характеру хрестового походу проти рабства.

Підкреслимо, що під час президентства А. Лінкольна було прокладено трансконтинентальну залізницю до Тихого океану, розширено систему інфраструктури, створено нову банківську систему, вирішено аграрне питання. Проте після закінчення війни перед країною постало чимало проблем, зокрема, згуртування нації та зрівняння прав негрів і білих[3]. Частково, ці аспекти й нині хвилюють американське суспільство.

Наприкінці Громадянської війни становище Лінкольна було достатньо складним і суперечливим. Йому довіряли широкі маси американців, проте кількість політичних ворогів Лінкольна не лише не зменшувалася, а навпаки зростала. Звичайно, його ненавиділи південні плантатори, а також були незадоволені політикою діяча деякі радикали – представники лівого крила республіканської партії.

Громадянська війна закінчилася капітуляцією південних штатів Америки 9 квітня 1865 р. Країні необхідно було провести Реконструкцію Півдня, розпочати процес інтеграції негрів у американське суспільство. Проте 14 квітня 1865 р. на виставі “Мій американський кузен” прихильник жителів Півдня актор Джон Бут проник у президентську ложу й вистрелив Лінкольну у голову. Вбивця Лінкольна Джон Уїлкс Бут походив із сім’ї відомого актора. У роки Громадянської війни він приєднався до південців, ставши співробітником розвідки Конфедерації, хоча його старші брати були прихильниками Півночі[1]. Так трагічно обірвалося життя людини, яка стала епохою в історії Сполучених Штатів Америки.

Таким чином, думки щодо постаті й діяльності Авраама Лінкольна у науковій літературі розходяться. Однак, на нашу думку, він став центральною постаттю у свідомості американського народу, людиною, яка запобігла розпаду Сполучених Штатів, зробила значний внесок у становлення американської нації, скасування рабства як основної перешкоди для подальшого демократичного розвитку країни. Період життя Лінкольна, пов’язаний з Громадянською війною, демонструє його політичну твердість, орієнтацію на досягнення мети. Він зламав опір тих, які прагнули укласти угоду із заколотними рабовласницькими штатами, змінив керівництво

армії Півночі, налаштоване на компроміс з жителями Півдня, прийняв Акти, які увічнили його ім'я в історії США, серед яких виділимо Прокламацію про скасування рабства та ін. Послідовно отримуючи перемогу над Півднем, Лінкольн позбавив його будь-яких шансів на допомогу із-за кордону. Встановлення тісного співробітництва з Росією стало запорукою невтручання Англії та Франції у внутрішній конфлікт американської держави, було тріумфом Лінкольна-дипломата.

Після смерті Лінкольна економіка США почала стрімко зростати, великою мірою завдяки результатам Громадянської війни 1861–1865 рр., а наприкінці XIX – на початку XX ст. Характеризувалася найвищими темпами у світовому розвитку. Донині Авраама Лінкольна вважають одним з найінтелектуальніших президентів Сполучених Штатів. На знак подяки американського народу у Вашингтоні 16-му президентів спорудили меморіал, як одному з чотирьох президентів, що визначав історичний розвиток Сполучених Штатів Америки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Годувальник А.А., Поршаков С. А. Кризис второй партийной системы США накануне и в годы гражданской войны в США (1840–1865 гг.) / А. А. Годувальник, С. А. Поршаков. – Москва, 1987. – 268 с.
2. История США. Хрестоматия: пособие для вузов. / Сост. Е.А. Иванян. – Москва, 2005. – 399 с.
3. Куропятник Г.П. Вторая американская революция / Г.П. Куропятник. – Москва, 1961. – 263 с.
4. Куропятник Г.П. / Проблемы научной концепции истории США нововремени. / Г.П. Куропятник. – Москва, 1983. – 46 с.
5. Фонер Э. Рабство, гражданская война и реконструкция: новейшая историография / Э. Фонер // Новая и новейшая история. – 1991. – № 6. – С. 35–51.

Митник Н.

Науковий керівник – доц. Валіон О.П.

ВІЙСКОВІ НОВОВВЕДЕННЯ У РОКИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ В США (1861–1865)

Громадянська війна у США 1861–1865 рр. є однією із найвизначніших подій у історії держави, цікава вона також своїм новітнім характером, який полягав у застосуванні нових засобів війни та озброєння, що згодом змінили хід історії.

Досліджувана тема і нині не втратила актуальності, адже Громадянська війна у США стала ключовим етапом переходу від епохи Наполеона до епохи світових конфліктів XX ст. Винайдення, розробка та поширення нової зброї обумовили необхідність вироблення нових форм та концепцій стратегії і тактики, що набули масового застосування у світових війнах.

На жаль, сьогодні у світі існує низка локальних військових сутичок, які у будь-який час можуть перерости у масштабнішу військову небезпеку із новітніми видами озброєння, що володіють максимальним руйнівним ефектом. З огляду на це, звернення до проблеми нових видів озброєння у роки Громадянської війни у США 1861–1865 рр., сприятиме усвідомленню небезпеки усієї складності військового розв'язання конфліктів.

Історіографічною базою досліджуваної проблеми стали праці К. Маля [2], А. Платонова [4], Ю. Каторина [1], Ю. Шокарева [6], Ю. Ненахова [3], Д. Тіндалла, Д. Шая [5] та ін.

Перша половина XIX століття була найспокійнішим періодом американської історії, тому воєнна доктрина США у той час була оборонною. З початком Громадянської війни Півночі та Півдню необхідно було створювати й укомплектовувати свої армії.

Варто окреслити особливості озброєння у роки Громадянської війни у США. Так, зокрема, піхота застосовувала капсульні, казнозарядні і магазинні гвинтівки, ручні гранати з детонатором ударної дії, міни нажимної дії. Артилерія – дульнозарядні, гладкоствольні та нарізні гармати, до того ж були здійснені спроби використовувати повітряні кулі для коректування артилерійського вогню. У війні на воді почали користувалися популярністю великокаліберні нарізні гармати та шестові міни, а також відбувалися перші битви морських броненосців й атаки підводних човнів.

Поштовхом до розробки нової тактики бою стала нова стрілецька зброя, яка відіграла суттєву роль під час війни. Винахід конічної кулі системи Мінье (1823 р.) та вдосконалення капсуля (1814 р.) значно збільшили ефективність дульнозарядної вогнепальної зброї. Нарізки на стволах сприяли збільшенню дальності польоту кулі, дистанцію прицільного вистрілу і кучність бою у декілька разів. Капсульний замок зміцнив надійність гвинтівки й зменшив кількість осічок. Основною зброєю піхоти північан була гвинтівка системи Спрінгфілд 1861 р. Вона виявилася найдосконалішою із американських дульнозарядників. Дальність пострілу – 914 метрів, дистанція прицільного вистрілу – 365 метрів [2, с. 97]. Пробивна міць цієї зброї була значною – куля, що попадала у кінцівку призводила до її ампутації, а поранення грудей, живота чи голови, як правило, вважались смертельними. Основу озброєння піхоти конфедератів складала англійська капсульна гвинтівка Енфілд. Це була надійна зброя, що могла стріляти на відстань 1700 метрів, а прицільний вогонь можна було вести з 853 метрів [2, с. 100]. Винайдення унітарного патрону (1856 р.), де металева гільза об'єднувала кулю, порох та капсуль, сприяючи герметичності, підштовхнуло до виготовлення в Америці казнозарядних карабінів для такого патрону. Найвідомішим з них був карабін системи Шарпс, оснащений важелем із спусковою скобою. Дальність